Ч. 209 Неділя 20 вересня (2 жовтня) 1898. Рік VIII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій години по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в агенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Старостах на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·75
Поодиноке число 3 кр.

Вісти політичні.

(З Ради державної. — Чутка о димісиї міністра торговлї дра Бернрайтера. — Результат виборів на Буковині. — Ревеляция Естергазого і справа Драйфуса.)

Вчерашне засїдане палати послів було цікаве а головною его характеристикою голосоване над внесенем пос. Швеґля та заява президента міністрів. Що Вольф і его товариші як Шенерер і другі вирабляли знов крики — се мабуть належить вже до щоденного порядку дневного в палатї послів і згадувати про то не потреба.

Засїдане розпочало ся о 12 год. 15 мін. в полудне. Правительство предложило між иншими проєкт закона о континґентї рекрутів на 1899 р. Пос. Шенерер поставив пильне внесене в справі безпроволочного знесення розпоряджень язикових і признаня нїмецкої мови державною. Опісля промавляв президент міністрів ґр. Тун. Вольф, Шенерер і другі заєдно єму перебивали.

Президент міністрів ґр. Тун в своїй бесїдї звернув ся до палати з завізванем, щоби она сповнила свій обовязок і заняла ся роботою не лиш в однім напрямі але на всїх полях. А тої роботи єсть повно. Президент міністрів вичисляв ті роботи а відтак сказав, що й найострійша форма борби не повинна нїколи бути сама для себе цїлию і мусить завсїгди бути лиш виїмкою. Наконець заявив президент міністрів, що правительство єсть в повній єдности з парляментарною більшостию в стремленю до того, щоби перевести роботу на всїх полях.

По сїм пос. Швеґль (з вірноконституцийної партиї) мотивував свое пильне внесене, в котрім в першій его части домагав ся, щоби президент міністрів сказав, на чім станула умова з угорским правительством: чи угода з Угорщиною має бути заключена на основі парляментарних нарад, чи на основі §. 14, котрий є смертию угоди і конституциї; в другій-же части жадав, щоби палата приступила зараз до нарад над предложенями угодовими.

Президент міністрів ґр. Тун відповів Швеґлеви словами угорского президента міністрів, що нема парляментарного правила, котре би надавало право ставити питаня о тій евентуальности, котра могла би тогди настати, коли би палата послів не сповнила свого обовязку. Не можу — закінчив ґр. Тун — подати змісту тої умови, бо то єсть в Ваших руках, чи та умова має стати ся фактом.

Опісля промавляли ще посли: Праде, Дашиньский і Ґрос, а відтак на внесене Ґоґенбурґера відбуло ся голосоване над пильностию першої части внесеня Швеґля. Результат був такий: 162 голосів правиції заявило ся против пильности; 172 голосів лївиції заявило ся за пильностию; правиця позістала в меншости о 10 голосів.

Підчас вчерашного засїданя палати послів розійшлась чутка, що міністер торговлї др. Бернрайтер (з вірноконституцийної партиї) подав ся до димісиї, але димисия его ще не принята. Мимо того N. fr. Presse подає ту чутку яко вість вже певну, а декотрі ґазети наводять вже й наслїдників др. Бернрайтера, а до таких зачисляють: міністра зелїзниць Віттека, др. Білїньского і пос. др. Мілєвского.

Вчера закінчили ся вибори на Буковинї до сойму: З куриї більшої посїлости вибрані: Калинеску і Цуркан (Румуни), Стефанович, Абрагамович, Весоловский і Богосевич (Поляки-Вірмени); консервативні Румуни: Василько, Мустаца, Вольчиньский; і Молодорумун Фльондор. Пісдя сего буковиньский сойм буде складати ся: з 13 Румунів, 6 Нїмців, 2 Русинів-народовців, одного нїби Русина-консерватиста Василька. 1 Русина з роду, але незвістної барви, 4 Поляко-Вірменів, 3 безбарвних і ректора університету.

Показує ся тепер, що ревеляциї Естергазого о сфальшованю звістного бордеро суть дїйстно правдиві. Так бодай доносять з Парижа а на доказ того наводять то, що антисеміти перестали вже боронити Естергазого, котрий зрадив тайну. Рошфор обзнакомлений докладно з цїлою справою і ролею, яку в нїй відограв Естергази, подав до публичної відомости, що то він і ще трох его товаришів дали Естергазому гроші та що одним з тих товаришів єсть Дрімон. До протекторів Естергазого належить також Марінонї, котрий свого часу за фальшівництва Нортона заплатив 100.000 франків.

З Брукселї доносять, що там перебував сими днями француский міністер справ заграничних Буржоа і висказав ся дуже оптимістично о результатї ревізиї процесу Драйфуса. Нема сумнїву — казав він, що вирок засуджуючий Драйфуса буде скасований.

---

10)

Чудеса сьвіта.

(Дальша серия).

VI.

Чи єсть воздух і вода на місяци? — Гори і долини на місяци. — Як виміряти гору на місяци. — Пори року і день на місяци. — Як виглядає земля з місяця а як небо. — В гостинї у Селенїтів.

(Дальше).

Як вже сказано, нема на місяци анї воздуха, анї води; не видко навіть анї слїду тої роботи, яку на нашій земли робить вода, нема анї русел давних рік, анї повижолоблюваних водою долин та ярів. Цїлий місяць, о скілько его видимо, виглядає як би застигла якась маса, повна нїби попуканих баньок і бульок, печер і гір, котрі суть доказом тих великих змін, які колись, тисячі а тисячі лїт тому назад, тут відбували ся. Але о скілько по слїдах тих змін можемо судити, могли они відбувати ся лиш при помочи огню, а той знов бодай в нашім понятю, вимагає воздуха. Може отже бути а навіть єсть дуже імовірним, що колись на місяци був і воздух, була і вода, а з ними може й житє, подібне до нашого на земли, але з часом місяць значно менший своєю містотою від нашої землї, остиг і опустїв, і таким тепер представляє ся цїкавим очам людий на земли. Правда, в найновійших часах удало ся американьскому звіздареви Пікерінґови, на зьвіздарни в Арекіпа, в Перу, відкрити слїди воздуха, чи якогось ґазу на місяци, але они так маленькі, що виносять ледви 8000-ну часть того воздуха, що на нашій земли, та й то ще не зовсїм певна річ, чи дїйстно так єсть як Пікерінґ каже. Инші розслїди, головно же при помочи т. зв. спектроскопу, не показали нам доси нїякого слїду хоч би лиш якогось ґазу на місяци; сьвітло, яке з него доходить до нас, єсть точнісенько то саме, що сьвітло сонця.

За то дуже займавою показує ся нам поверхня місяця. Вже голим оком підчас повні видко на місяци якісь більше або менше темні плями, котрі нїби творять якісь фіґури. Звістно загально, що наш нарід добачує в тих плямах якусь подібність до людского тїла, і каже, що то брат брата тримає на вилах. Дехто видить в цїлім місяци подібність до людского лиця і уважає плями на нїм за ніс, очи, рот, і т. д. Та подібність єсть навіть причиною, що місяцеви надаємо в рисунку подібність круглого лиця. Коли глянемо на місяць хоч би лиш через слабий дальновид, то ті плями на нїм представлять ся нам зараз яко величезні гори і долини, яких хоч би лиш подібних не знаходимо на земли. Від коли удало ся робити дуже докладні фотоґрафії з місяця, може вже кождий видїти ті гори і переконати ся, як они виглядають. Коли взяти до рук таку фотоґрафічну знимку з місяця, то видко на нїй, що цїлий місяць як би подїравлений, робить таке вражінє, як той чоловік, що віспа лишила густі слїди на его лици. Повно на нїм якихсь нїби широких ям, обведених доокола валами, то більших або менших дїр і дїрок так само з валами доокола, мовби хтось викопану з них землю насипав докола їх берегів, то знов якихсь довгих розколин і т. д. Словом, місяць не представляє ся нашим очам яко одностайна гладка, лиш яко дуже рапава куля. На фотоґрафії видко дуже добре, що ті рапаві місця на місяци суть з одної сторони дуже ясні, білі, з другої зовсїм темні; ями же межи валами сьвітять сїрим сьвітлом.

Тих рапавостий, тих широких ям і дїр на місяци найбільше на горішній від нас, північній его части. Давнїйше був погляд, що ті широкі ями то моря на небі а доокола них стоять береги, отже й називано їх по латинї морями; нинї знаємо, що то не моря, але мимо того назва море лишила ся. Одно таке велике море на горішній части місяця називає ся по латинї: Mare Imbrium (море дощів) і оно тике велике, що в нїм сховалась би цїла Австро-Угорщина.

На тих рапавостях місяця найбільше впадає зараз в очи велика на них ріжниця сьвітла і тїни; з одного боку представляють ся они

Новинки.

Львів дня 1-го жовтня 1898.

— **Ц. к. краєва Рада шкільна** іменувала: Ядв. Домбровску молодшою учителькою 6-кл. школи женьскої в Горлицах, Ів. Химяковского управителем 2-кл. школи в Білобожници; — дальше перенесла: Вас. Гнаткова, старшого учителя 4-кл. школи в Рожнітові до 4-кл. школи в Обертині, Казим. Хрущевску учительку 1-кл. школи в Моршині до 1-кл. школи в Станькові, Амвр. Петрину учителя 1-кл. школи в Станькові до 1-кл. школи в Моршині і Ів. Бенеша учителя 1-кл. школи в Городници до 1-клясової школи в Переволочнім.

— **Будова шкіл.** Ц. к. краєва рада шкільна постановила будову шкіл: в Гнїздичеві, жидачівского повіта, в р. 1899 і 1900; — в Курниках, тернопільского повіта, в 1900 р.; — в Бачеві, перемишляньского повіта, в 1901 р.; — в Хромогорбі, стрийского повіта, в 1899 р.; — в Дернові, каменецкого повіта, в 1899 і 1900 р.; — в Шоломиї, бобрецкого повіта в 1898 р. — Всї ті школи побудують ся при підмозї з краєвого фонду шкільного.

— **Новий монастир реформованих Василіян** заведено в селї Михайлівцї, кудринецкого деканата. а борщівского повіта. Намістництво вже потвердило заснованє сего монастиря, котрий буде називати ся: „Монастир кудринецкий оо. Василіян добромильской реформи“. В монастирі має бути трех єромонахів і двох послушників, а тим монахам не вільно буде взагалї принимати анї публичних дарів анї фондів.

— **Нові церкви.** В Криволуцї, чортківского деканата, побудовано нову церков з мягкого материялу під призванєм Благовіщеня пресьв. Богородиці. — В Рафалівцї, надвірняньского деканата, будує ся церков під призванєм сьв. В. М. Георгія. — В Ягольници, місточку чортківского деканата, відновлює ся церков, а головно іконостас. На ту цїль зібрано вже 1.700 зр. Між иншими жертвували: Цїсар 100 зр., місцевий властитель більшої посїлости гр. Лянцкороньский 500 зр., один парохіянин 40 зр., прочі по 10 і 5 зр. Всї три згадані висше місцевости лежать в станиславівскій епархії.

— **Стипендиї.** Маґістрат міста Львова оголошує конкурс на пять стипендий по 120 зр. для учеників промисловоі школи у Львові з міскої фундациї установленої перед 10 лїтами на памятку ювілею 40-лїтного пановання Цїсаря. О ті стипендиї можуть убигати ся ученики тої школи, а поданя з долученєм метрики. сьвідоцтва шкільного я послїдного півроку і сьвідоцтва убожества треба вносити до маґістрату за посередництвом дирекциї школи найдальше до дня 31 жовтня 1898.

— **Векслеві бланкети** з польским і нїмецким написом, гласячі на коронову валюту, вже суть в обороті. Як звістно, з днем 1 січня 1899 входить в житє численє на корони. Виставляючий векслї з речинцем сплати по дни 1 січня 1899 р., мусить уживати вже нових векслїв.

— **Стацию жандармериї** в Ляцкій воли, мостиского повіта, перенесено до Старяви в тім самім повітї.

— **Новий зимовий розклад їзди** на державних зелїзницях входить в житє з нинїшним днем. Новий розклад їзди не богато ріжнить ся від дотеперішного.

— **П. Роман Охоцкий**, властитель села Зарваниця в повітї підгаєцкім, подарував в користь церкви велику площу коло тої церкви і тим великодушним даром зробив дуже велику вигоду прочанам, котрі доси підчас відпусту не мали де містити ся.

— **Міжнародний конґрес журналїстів в Лїзбонї** розпочав дня 29 вересня свої наради в будинку гамошного ґеоґрафічного товариства в присутности королївскої пари, найвисших достойників держав і численної публики. Засїданє конґресу відкрив довшою промовою его президент В. Зінґер, редактор газети Neues Wiener Tagblatt, на котру відповів король Портуґалії Кароль, підносячи важність і значінє задачи, яка припала в участи працї в наших часах.

— **Маєтність Майдан середний** купила на судовій лїцитациї в Станиславові фірма Бляв і Енштайн з Кракова за 920 тисяч зр. Против тої продажи вносять рекурс брати Адельсберги з Станиславова, що хотїли також набути ті добра.

— **Напад на банкову контору.** В Кракові допустив ся оногди сьмілого нападу інтролїґаторский челядник Макс. Ґродский на контору виміни Курнатовского в Суконницях, в головнім ринку. Злочинець виважив ножем шибу у вікнї, вхопив одну пачку банкнотів і утїк. Коло него стояв его товариш Генрик Недбальский з Варшави. За утїкаючим пустили ся перехожі, зловили їх і віддали в руки полїциї. Оба арештовані толкували ся тим, що до нападу примусила їх крайна нужда; однако то показало ся неправдою, бо полїция пересьвідчила ся, що оба злочинцї мали занятє у одного краківского переплетчика.

— **Смерть під мішками.** Юрко Вертелко, зарібник, занятий в паровім млинї в Станиславові, погиб оногди пригнетений міхами з мукою. Вертелко переносив міхи з одного магазину до другого. Коли з купи міхів добув один, другі міхи звалили ся нагле на него і задушили на смерть.

— **Помер** Лев Кроковский, люстратор камеральних лїсів в Делятинї, ражений дня 29 вересня апоплектичним ударом в бюрі в часї занятя.

Штука, наука і лїтература.

— **„Дзвінка“ ч. 17 і 18** з 20 вересня містить: Продовженє картин з житя дїтий „Малї герої“ Віри Лебедової; — докінчене оповіданя „Розмови з ожиновим корчем“; — стих Днїпрової Чайки „Посуха“; — байку „Війна між псом і вовком“; — стишок Лесї Українки „На зеленому горбочку“; — оповіданє „Дотеп Езопа“; — байку „Кіт і крілики“; — стих Ул. Кравченко „Ой ся землиця“ — і розвязку загадок з чч. 15 і 16.

Господарство, промисл, торговля, гіґієна і вихованє.

Добрі ради.

☛ **Шануйте чужу власність!**

— Чому у нас садівництво не може піднести ся? Будете певно наводити богато причин, але одної бодай чи не найважнїйшої таки від разу не вдогадуєте ся. А ну-ко поспитайте тепер тих господарів, що мають яку садовину в городї, що їм найбільше допікає? На сто таких певно девятьдесять і девять скаже вам на то, що допікають їм ті збиточники крадуни, що закрадають ся до садів та обносять всю садовину. Та коби то лиш тілько всего, що они вкрадуть; не була би ще велика шкода. Але бо они нищать все, обтрясають та обшибають камінєм та дручками і патиками не лиш овочі але й галузє, ломлять плоти, толочать грядки ба що ще гірше, дуже часто просто із зухвалости загрожують ще й житю властителя саду. Господар ночує в саді і стереже садовини, а зухвалі збиточники лїзуть мимо того не лиш на дерево, але таки підкрадають ся до него самого а коли видять, що він не спить, то нераз силоміць придержать его і заткають рот, щоби не наробив крику. Тимчасом другі крадуть. Нехайже господар, котрого нападуть такі збиточники, відважить ся ще може ставити опір — піб'ють его і збавлять здоровля, коли може не убють на смерть! А чому то так буває? Тому, що наші люди все ще не уміють пошанувати чужої власности. Збіже в поли ще якось пошанують, не роблять

нам дуже ясними — на фотоґрафії виходять зовсім білими — з другого боку, противного, бувають дуже темними — на фотоґрафії виходять чорними. Та ріжниця сьвітла і тіни переконує нас, що ті рапавости то гори. Они бувають ясні лиш з того боку, з котрого паде на них сьвітло від сонця; з противного боку бувають зовсім темні. Дальші спостереженя показали то само, що показують і наші гори: Коли сонце зачинає на місяци сходити, показують ся лиш вершки гір в сьвітлї, а тїнь їх по противнім боцї єсть дуже довга. Чим більше сонце піднимає ся в гору, тим ширша часть гір з одного боку стає ясна, тим коротша робить ся тїнь за ними. Коли сонце клонить ся до заходу, тїнь гір робить ся знов щораз довша. Ті зміни сьвітла і тїни на горах на місяця видимо за кождий раз дуже докладно, а то іменно переконує нас найбільше, що згадані рапавости на місяци то не що иншого лиш гори.

По тїни можемо гори на місяци дуже легко виміряти. В однім случаю, іменно тогди, коли осьвітлена гора знаходить ся на самім краю місяця не треба більше нічого лиш виміряти міліметрами на фотоґрафії, як далеко виступає гора край місяця, зміряти відтак промір місяця і ті числа подїлити собою. Тим способом одержане число покаже нам висоту гори в частях проміру. Отже н. пр. так: Маємо фотоґрафію місяця, котрої промір має 200 міліметрів. На тій фотоґрафії видимо — а то буває досить часто — що поза край місяця виступає гора. Міримо отже міркою в міліметрах гору і показує ся, що она має пів міліметра; промір місяця на фотоґрафії єсть 200 міліметрів. Подїлїм 200 половиною міліметра, а покаже ся, що пів міліметра то 400-тна часть з 200 або з цїлого проміру. Коли же промір місяця (200 мілім.) значить в дїйсности 3478 кільометрів, то висота гори буде 400-ною частию з 3478, значить ся гора буде на 8695 метрів висока.

Можна обчисляти висоту гір ще й иншим способом, таким, якого уживав ще Ґалїлей, а то так само легкий і докладний спосіб, до котрого не потреба нїчого більше лиш знаня з ґеометриї звістного правила Пітаґореса.

Того рода обчисленя ось що показали: Найвисша гора на земли єсть Еверест в горах Гімаляя; она має 8850 метрів або 1440 ву часть з проміра землї. На місяци суть гори, що доходять до 8850 метрів, отже так само високі як і наш Еверест. Взявши таку гору на міру проміра місяця покаже ся, що она буде 400-ою частию з него. Виходить з того, що гори на місяци в порівнаню з его величиною, суть значно висші як гори на земли. Доси змірено вже 100 гір на місяци, котрих висота єсть більше як 3500 метрів. Придивім же ся тепер близше тим горам.

Насамперед, як вже сказано, знаходять ся на місяци широкі рівнини, такого обему як у нас цїлі держави, на котрих видко лиш дуже мало рапавостий, нерівностий. Они показують сїре сьвітло. Ті рівнини названо **морями** а латиньскі їх імена суть н. пр. Mare nubium (море хмар), згадане вже Mare imbrium, Mare nectaris (море солодости) і т. д.

Меншї рівнини окружені доокола якимись високими валами названо валоватими рівнинами. Ті рівнини подобають трохи на наші кратери, але хиба лиш о стілько, що суть круглі, впрочім не мають з пічим подібности у нас. Єсть н. пр. валовата рівнина звана Птолемей. Рівнина та має 150 кільом. в промірі, єсть отже так велика, що в нїй помістило би ся цїле королївство Саксонїя. Друга така валовата рівнина називає ся Плято (коло Моря дощів); третя Архімедес (в тім же мори) і т. д. Характеристичним для тих рівнин єсть то, що їх дно серед валів лежить значно нисше, як окружаюча їх околиця. Годї навіть подумати собі, щоби то були кратери таких вульканів, як у нас, хиба що міг би бути такий кратер як цїлий ческий край а мав лиш такі вали як гори доокола того краю.

Подібнїйшими вже до наших кратерів суть на місяци т. зв. обручкові гори. Найбільші з них суть такого обему як валоваті рівнини середної величини. Типом їх суть обручкові гори звані Коперніком. В споді їх видко ще рівнину, з котрої піднимає ся стіжковата гора; доокола неї майже колесом ідуть другі ряди гір і творять кілька терас, котрі до середини спадають дуже стрімко. Гори Коперніка мають в промірі 124 кільометрів. В серединї знаходить ся кілька гір не дуже стрімких а високих на яких 600 метрів. Тераси поза тими горами творять майже зовсім круглу обручку, але суть значно полупані. Они суть висші від середних гір і доходять до висоти 1800 метрів, а найдальша поза ними тераса єсть що о 4000 метрів висша. Характеристичне то, що середина тих гір і головний вал, підчас повнї, коли

шкоди умисно зі збитків, але о садовині кажуть: Она божа та наша; Бог зародив єї не лиш для него але й для мене! — Ну так можна би й о всім сказати. А прецї що моє то не твоє. Як би не той поганий звичай у нас, то наші села виглядали би инакше та були би богатші. Кождий господар міг би заводити собі сад та обсаджати дороги і поля деревами овочевими і мати з них зиски. А так що дїяти? Треба передовсїм старати ся викорінити поганий звичай непошанованя чужої власности. На то повинні мати дуже пильне око не лиш родителї що-до своїх дїтий, але й зверхність громадска що-до сїльскої молодїжи та зараз карати дуже остро таких збиточників.

Переписка господарска.

Николай Волощ. в Аях: 1) Як і коли садить ся зернята з добрих грушок і яблок? Дерева овочеві розводить ся із зернят лиш тогди, коли хоче ся мати нові сорти і головно на щепи. Зернята садить ся звичайно тогди, коли вже зовсїм доспіють, отже зернята з ранних добрих грушок, сливок, яблок, вишень і черешень, верпин і парічок, котрі доспівають скорше як аж в жовтни, держить ся до жовтня в продувнім, не за сухім місци а в жовтни або падолисті можна їх садити. Саджені в осени зернята держать ся в земли найлїпше і найздоровійше та кільчать ся дуже добре. Лиш де би миши могли робити шкоду, або де би якісь инші причини того не дозваляли, лїпше садити зернята з весни. В такім случаю треба зернята верствувати в піску (на сам спід верства піску а на то верства зернят, відтак знов верства піску і знов верства зернят). Послїдна верства приходить з піску а всї верстви повинні бути на 1 центим. грубі. До верстованя можна брати яку небудь посудину. Уложивши все верствами, треба добре полити водою, накрити і сховати до пивниці. Розуміє ся, що так робить лиш той, хто хоче розмножити собі богато зернївок або до щепленя, або на продаж. Хто має лиш не богато зерен, то найлїпше нехай посадить їх зараз в осени. З весни садить ся зернята скоро лиш земля розмерзне ся і добре підосхне. Садить ся або в ямки або рядками. Чим більше насїнє тим більша ямка. Де ґрунт рівний, там робить ся рядки вадовж; де же спадистий, там впоперек. Бороздки під зернята робить ся копачем або значником: на грушки і яблока на 7 центим., на черешні, сливки, оріхи і т. д. на 10 центим., а на верпини, парічки і т. п. на 3 центим. глубоко. Кісток не треба розтовкати. Зернївки, скоро пустять 2 або три листки, треба пересадити а при тім кінчик головного кореня дрібку притяти. — 2) В котрий час в осени можна пересаджувати молоді сливки? Сливки і взагалї дерева овочеві пересаджує ся в осени, почавши від жовтня. При тім треба вважати, щоби листє з них поопадало. Коли осїнь суха, то листє вже в жовтни жовкне і опадає, а тогди можна пересаджувати скорше. Коли же осїнь вогка, то листє держить ся довше і пересаджувати можна аж пізнїйше. Коли же хоче ся скорше пересаджувати, то треба листє руками пообривати, при чім треба кусники хвостиків лишати, а то длятого, щоби очка в кутиках листків не ушкодити. При пересаджуваню треба коріне попритинати. (На два прочі питаня відповідь иншим разом).

Іл. Сїм. в Сух.: 1) Який єсть підручник до науки управи тютюну? — В польскім язицї книжочка з ілюстрациями написав Zygmunt Jakliński (урядник монополю тютюнов. і учитель управи тютюну при школї рільничій в Ягольници); заголовок книжочки „Uprawa tytoniu", цїна 40 кр., вишле Вам книгарня Ґубриновича і Шмідтя у Львові. Коли Ваша громада одержала концесию на управу тютюну, то добре було би, щоби плянтатори в зимі приготовились до неї теоретичною наукою. — 2) Як управляє ся кмин? Передовсїм позвольте собі сказати, що хто хоче брати ся до управи ростин торговельних або промислових, повинен насамперед добре розвідати, чи буде мати відбут, де, і який, бо инакше можна на тім дуже зле вийти, оттак як н. пр. деякі господарі у нас, що на саму якусь глуху чутку стали сїяти вику, щоби продавати зерно на фарбу (!). Чи управа кмену у Вас виплатилась би, сумнїваємо ся. Кмин потребує пісковатого ґрунту з глини, або глинистого з піском. Сьвіжого гною не любить, за то більше навіз компостовий, вапно і попіл. Насїнє як до сторони сїє ся вже в марті або цьвітни, не глубоко, около 10 кільо на гектар (морґ і три чверти), а тогди дає збірку вже в липни. В студенїйших сторонах сїє ся єго в липни або серпни, а тогди збірка єсть аж в другім роцї. Кмин збирає ся під конець липня раненько з росою і коли зерно ще не зовсїм доспіло; він доходить в снїпках. Вимолочене зерно треба переховувати в продувнім місци і часто розгортати. З гектара буває 13 до 30 сотнарів; але збірка буває дуже непевна, бо в сухих роках кмин зовсїм хибне. Поменші господарі могли би з хісном сїяти кмин в меншій скількости на сїножатах і пасовисках як на власний ужиток так і на дрібну продаж на торгах і до корінних склепів. Тогди кмин давав би побічний дохід. (На прочі питаня пізнїйше).

Б. М. Товмач: Верес то не дерево, а деревисте зїлячко, корчики, що ростуть на торфовищах і пісковатих ґрунтах; їх цьвіт дрібосенькі, рожеваві дзвіночки. Земля де росте верес, єсть часто торфовата і перемішана з піском та глиною, і називає ся вересовиною; она знаходить ся часто там, де суть соснові лїси. — Прислані нам зьвірятка, о скілько то можна було з покришених частий зміркувати, здають ся дї. стно бути окоростниками. До пересадженя пальми возьміть новий вазонок а як за великий, то зміркуєте після груди з корінем на всякий скучай не більший від того, що був; на дїрку в споді невабудьте покласти черепок. До мішанини землї можете взяти з інспектів і ту землю, на котрій вже щось росло.

Вісти торговельні.

Цїна збіжа на торгах сьвітових іде в гору а причиною єсть з одної сторони та обставина, що старі запаси вже вичерпали ся, з другої що стан нових засївів зачинає впливати на торговлю збіжеву. В Анґлїї, Франциї, в полудневій Росиї і Індиї нові засїви потерпіли від посухи. З Росиї єсть слабий довіз збіжа. У Відни цїна пшеницї і жита пішла в сїм тиждни о 10 кр. в гору. Для ячменю тенденция поправляє ся але оборот ще слабий.

Цїна збіжа: Відень 29 вересня: Пшениця 8.90—9.75; жито 7.00—7.85; ячмінь 6.95—9.35; овес 5.70—6.70. — Тернопіль 24 вересня: пшениця 8.15—8.25; жито 6.60—6.75; ячмінь 5.30—5.60; овес 5.20—5.35; кукуруза (стара) 4.70—4.80; гречка 7.00—7.10. — Чернівцї 28. вересня: Пшениця 8.50—8.60; жито 7.10—7.25; ячмінь (броварний) 6.25—6.50; овес 5.15—5.25; ріпак 10.50—10.75; кукуруза 4.85—5.— — Будапешт 28. вересня: Пшениця 8.95—9.70; жито 7.30—7.40; ячмінь 7.50—9.50, овес 5.75—6.05 — Цїна за 100 кільо.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Відень 1 жовтня. Wien. Ztg. оголосила закон реґуляциї поборів чинних урядників державних, учителїв при школах середних і семінариях учительских, школах вправ і школах промислових, як також закон о установленю дотациї католицких душпастирів і о дотациї православних душпастирів в Дальматиї.

Відень 1 жовтня. Учитель при семінариї учительскій в Кракові Войціховский іменований директором семінариї учительскої в Станиславові.

Женева 1 жовтня. Тесиньска полїция арештувала якогось Гуґа Рамбонї обжалованого о участь в убийстві Цїсаревої. Рамбонїґо відставлено до вязницї в Женеві.

Рим 1 жовтня. Всї держави, Анґлїя і Франция також зголосили своє приступленє до конференциї, що має радити над способами, якими побороювати анархїстів.

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

сонце сьвітить просто понад ними, сьвітять ся якимсь особливо ясним сьвітлом а деякі їх місця сьвітять ся ще й тогди, коли вже всюди доокола них ніч настала. Того рода гір найбільше на місяци і їх начислено вже яких 32.856. Коло гір обручкових знаходить ся звичайно богато поменших кратерів, котрі часом стоять цїлим рядом один коло другого. Горами обручковими відріжнає ся головно гірский характер місяця від землї. Коли би ті гори були дїйстно кратерами давних огнистих гір на місяци, то се було би ще тим більшою характеристикою товарища нашої землї, па котрій знаходить ся ледви 300 чинних і вигаслих вулканів.

Дальше знаходять ся на місяци пасма гір нагадуючі лиш своїм простором пасма наших гір; їм понадавано длятого такі самі імена як мають і наші. Так маємо н. пр. гори Апенїни на полудневім заходї від моря дощів; Карпати на полудни від того моря; Альпи на півночи від того моря; Кавказ, Тавнус і т. д. Гори ті піднимають ся лагідно чим раз висше аж до тої рівнини, над самим т. зв. морем бувають найвисші — Апенїни н. пр. доходять аж до 5600 метрів висоти, а відтак нараз спадають стрімко до рівнини Моря дощів. На горах пасмових не видко такого розділу на пасма як на наших, нема долин межи ними і они творять всї разом нїби лиш величезний вал, котрий окружає рівнину Моря дощів, котра займає 880.000 квадр. кільом. простору, отже двайцять і другу часть цїлої тої півкулї місяця, яку видимо. Єсть то отже лиш величезна рівнина валова така сама, як і всї другі поменші.

Трохи инакше представляють ся т. зв. гористі жили. Суть то низькі пасма горбів, котрих на місяци єсть досить богато і котрі вже трохи більше подобають на наші гори; они підносять ся дуже лагідно в гору і не доходять висше як 15 до 20 метрів. Їх би навіть не можна добре доглянути як би не то, що они бувають дуже широкі.

Крім сих громадних гір знаходять ся на місяци ще самотні, поодиноко стоячі гори, стіжки і скали, котрих тут далеко більше як у нас на земли. Так н. пр. підоймає ся серед рівнини Моря дощів недалеко від валоватої рівнини Плято самотна гора звана Піко, котра доходить до висоти 2000 метрів. На того рода горах нема й слїду, щоби они утворили ся способом вульканів а они відзначають ся особливо тим, що вершки їх дуже ясно сьвітять.

Дивні суть т. зв. жолоби на місяци, величезні розколини серед площі місяця. Жолоби ті суть двоякого рода. Репрезентантом одного рода жолобів єсть величезна розколина, 4 кільом. широка а 150 кільом. довга, котра іде простїсенько в поперек через гори Альпи і після нашого понятя не стоїть в нїякій звязи з тими горами. То нїби якась вузка а довга долина. Другий рід розколин, котрих начислено доси 348, то дїйстні розколини в земли місяця; їх длятого видко лиш тогди, коли сонце стоїть низько а они ще в серединї не осьвітлені.

(Дальше буде).

Поручає ся

торговлю вин ЛЮДВИКА ШТАДТМІЛЛЬЕРА у Львові.

КОЖДА ПАНІ

котра лиш зажадає, одержить безплатно оказове число „MÓD PARYSKICH“ найліпшого і найдешевшого письма для жінок, містячого великі таблиці крою і гафтів, додатки повістий і нот.

Пренумерата „MÓD PARYSKICH“ виносить квартально 1 злр., піврічно 2 злр., річно 4 злр. Пренумерату належить присилати до Адміністрациї „MÓD PARYSKICH“ у Львові, ул. Личаківска ч. 27 або до Аґенциї дневників С. СОКОЛОВСКОГО Львів Пасаж Гавсмана ч. 9.

Інсерати

(„оповіщеня приватні“) до „Ґазети Львівскої“, „Народної Часописи“, і всїх иньших часописий принимає виключно ново отворена „Аґенция дневників і оголошень“ в пасажу Гавсмана ч. 9. Аґенция ся принимає також пренумерату на всї дневники краєві і заграничні.

Для Львова і Галичини

головний склад і експедиция

WARSZ. TYGODNIKA ILLUSTR.

находить ся

у Львові, в пасажу Гавсмана ч. 9.

Аґенция дневників і оголошень

принимає також

пренумерату і оголошеня до Warszawsk-ого Tygodnik-a Illustr.

„MODY PARYSKIE“

ДЛЯ НАШИХ ПАНЬ!

Найдешевше і найгарнійше письмо для жінок, заосмотрене великими таблицями крою і гафтів, додатками повістий і нот, коштує:

квартально . .	1 злр.
піврічно . . .	2 злр.
річно	4 злр.

Пренумерату належить присилати до Адміністрациї „Mód Paryskich“ у Львові улиця **Личаківска ч. 27** або до

Аґенциї дневників С. СОКОЛОВСКОГО

Пасаж Гавсмана ч. 9.

Числа оказові висилає ся на жадане безплатно.

Ново отворена Агенция дневників і оголошень

Пасаж Гавсмана ч. 9,

принимає оголошеня до всїх дневників

і також пренумерату на всї часописи краєві і заграничні.

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера. — (Телефона число 569).